

Nr 785

av fru Sundberg m. fl.

om åtgärder för att förbättra epileptikernas situation.

De som lider av epilepsi möter ofta en starkt negativ reaktion hos sina medmänniskor. Denna reaktion är ofta grundad i fördomar och okunnighet om sjukdomens yttringar och förlopp. Dessa fördomar bidrar till att försvåra en normal anpassning till samhället för de epileptiskt sjuka. Flertalet epileptiker är för övrigt friska personer med normal intelligens. Den enda skillnaden mellan dem och andra människor ligger i deras benägenhet att få anfall.

Samhället borde på alla sätt medverka till att de epilepsisjuka fick leva ett så normalt liv som möjligt. Åtskilliga hinder möter emellertid den epilepsisjuka. Han kan sällan få ordinarie tjänst, han kan inte få olycksfalls- eller livförsäkring och han möter hinder vid antagning till olika utbildningsvägar. Han har också i många fall oöverstigliga svårigheter att anskaffa en bostad som uppfyller önskade krav på säkerhet.

Fram till den 30 juni 1969 kallades sjukdomen fallandesjuka i lagtexten och utgjorde hinder för äktenskaps ingående. Fortfarande krävs en vittgående information för att råda bot mot en allmänt förekommande misstro hos allmänheten.

Svårast upplever epileptikern sin anställningssituation. I skrivelse den 11.4.1969 från civildepartementet angående anställningsvillkor för partiellt arbetsföra inom statlig och statsunderstödd verksamhet uttalas bl. a. »att myndigheterna inte bör ha en restriktiv inställning till de partiellt arbetsföra som arbetskraft». Vid tjänstetillsättning inom statliga verk och inom den landstingskommunala sjukvården — liksom i andra sammanhang — torde iakttagandet av denna anvisning ibland försummas när det gäller att anställa en epileptiker. En epileptiker som sökt flera arbeten och fått negativt svar undviker sedan gärna att uppge sin sjukdom. Detta kan resultera i att arbetsgivaren när han får kännedom om sjukdomen avskedar den anställda även om denne inte haft några yttringar av sin sjukdom. Stora framsteg har gjorts under de senaste åren i fråga om möjligheten att medelst medicinering hålla sjukdomen under kontroll, och i ungefär hälften av fallen kan man helt eliminera anfällen. Likväl kan problem uppstå vid tjänstetillsättning, bl. a. då intyg saknas för vissa år. Även om den sökande är helt anfallsfri och medför friskintyg, reagerar åtskilliga arbetsgivare negativt för ordet epilepsi.

Givetvis vore det önskvärt med en förbättrad lagstiftning mot oerättigade uppsägningar, men bäst torde frågan kunna lösas om en expertgrupp bildades med syfte att tillvarata epileptikernas anställningsförhållanden. En sådan expertgrupp skulle också kunna biträda vid utredningar där obefogade uppsägningar skett på grund av att arbetsgivaren ansett arbetet alltför riskabelt.

Vi föreslår att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om bildandet av en sådan expertgrupp där också arbetsmarknadsstyrelsen bör vara representerad.

En av principerna i den nya grundskolan är att barn med handikapp så långt som möjligt bör undervisas vid vanliga skolenheter. Så torde också numera endast barn med allvarlig form av epilepsi behöva skiljas från sina kamrater under skoltiden. De verkliga problemen möter den epileptiker som vill fortsätta sitt arbete i skolan som lärare.

I 45 § lärarhögskolstadgan ges anvisningar angående bedömning av hälsotillståndet hos utbildnings- och anställningssökande. Bland de sjukdomstillstånd vilka i regel utgör hinder för intagning till lärarutbildning nämns »sjukdom med krampor eller abscesser då anfallsfri tidsperiod med eller utan behandling understiger två år eller om undersökningen utvisar förekomst av grövre psykisk rubbning».

Vi anser att denna tidsperiod på två år är godtyckligt vald. För den utbildningssökande kan detta innebära att han för alltid avstängs från en utbildning för vilken han i övrigt har de bästa förutsättningar. Visserligen finns möjlighet att söka dispens, och sådan lämnas troligen i åtskilliga fall. Vi vill föreslå att det nämnda förbehållet om två års anfallsfrihet utgår och att i stället intyg om den sökandes antagningslämplighet infordras såväl av den sökandes egen läkare som av skolöverstyrelsens läkare. Om bägge dessa tillråder utbildning vid lärarhögskola, bör den sökandes meriter bedömas i vanlig ordning.

Att försäkringsbolagen har särskilda premier för epileptiker kan kanske tyckas vara motiverat. Det framstår emellertid som orimligt att så är fallet när en epileptiker vill teckna en olycksfalls- eller ansvarsförsäkring. Genom särskilt förbehåll stadgas här att försäkringsbolaget icke är ersättningsskyldigt för skada åstadkommen under anfall. Likväl måste en epileptiker betala en med mellan 50—75 % förhöjd premie.

Vi vill här erinra om vad som står i lag om försäkringskungörelse 282 § 2 mom. Där föreskrivs att i bolag som meddelar försäkring av annat slag än i 1 mom. sägs (varmed förstås all annan försäkring än livförsäkring) åligger det styrelsen och verkställande direktören att med hjälp av fortlöpande statistik eller annorledes övervaka att premiesättningen är skäligt avvägd med hänsyn till den risk som försäkringen är avsedd att täcka, nödiga omkostnader för försäkringen samt omständigheterna i övrigt.

Det stadgas vidare att det åligger styrelsen och verkställande direk-

tören att till försäkringsinspektionen, för tidrymd som inspektionen bestämmer, insända redogörelse för den metod som använts för övervakning av premiesättningen och för erfarenheter av övervakningen.

Sålunda gäller vid premiesättning vid allt slags försäkring, utöver livförsäkring där annat stadgas, en av myndigheterna uppställd regel om skälighet.

Vi anser inte att en i hög grad förhöjd premie kan anses vara skälig då försäkringen likväl inte gäller om försäkringstagaren drabbas av ett anfall. Vi föreslår därför att försäkringsinspektionen får i uppdrag att se över beräkningen av premierna vid ovanstående försäkringar då försäkringstagaren är epileptiker.

Handikapputredningen har fått omfattande direktiv för att se över de handikappades situation. Med handikappade avses vanligen psykiskt handikappade samt rörelsehindrade och syn- eller hörselskadade. Mindre ofta tänker man i detta sammanhang på de speciella krav som epileptikerna borde ha rätt att ställa bl. a. på utformningen av sin bostad. Detta kan innebära att golven bör täckas med matta, att badkaret bör avlägsnas m. m.

Just på grund av olämpligt utformade bostäder drabbas epileptikerna ofta av skador som hade kunnat undvikas. Vi vill därför föreslå att riksdagen hemställer om att Kungl. Maj:t till handikapputredningen utfärda sådana tilläggsdirektiv att utredningen ges i uppdrag att också behandla epileptikernas situation.

Med stöd av vad ovan anförts anhålls

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa

att en expertgrupp tillsätts med uppgift att tillvarata de epileptiskt sjukas anställningsförhållanden,

att 45 § lärarhögskolstadgan ändras så att intyg om antagningslämplighet från såväl den sökandes läkare som av skolstyrelsens läkare må vara tillfyllest för antagning vid lärarhögskola av epileptiker,

att försäkringsinspektionen får i uppdrag att se över premieberäkningen för försäkringar med epileptiker som försäkringstagare i enlighet med vad som stadgas i lagen om försäkringsrörelse 282 § mom 2,

att tilläggsdirektiv utgår till handikapputredningen med begäran att utredningen beaktar de epileptiskt sjukas situation.

Stockholm den 27 januari 1971

INGRID SUNDBERG (m)

ANNA-LISA NILSSON (c)

i Kristianstad

NILS CARLSHAMRE (m)

STIG JOSEFSON (c)

i Arrie